

Onze Vogels

56e jaargang no.2, februari 1995

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ose

De Kuifzebravink

Zoals van veel vogelsoorten kennen we ook van de zebra-vink een variant met kuif. Door een aantal nieuwe ontwikkelingen wint deze variant de laatste jaren aan populariteit. Het is daarom zinvol, een artikel te wijden aan de kuifzebravink. We gaan in op de geschiedenis van de kuifzebravink, op de eisen die gelden voor een tentoonstellingsvogel en geven tenslotte wat aanwijzingen voor de kweek.

Geschiedenis.

Voor zover ons bekend, zijn kuifzebravinken in het wild tot nu toe niet waargenomen. Deze "winstmutatie" is dus in gevangenschap ontstaan. Kuifdragende vogels komen in het dierenrijk tamelijk veel voor en we zien vrij veel variatie in kuifvormen, zoals de kroonvorm, de kamvorm en de rozetvorm. Bij de zebra-vink kennen we alleen de rozetvorm.

Van de kuifzebravinken is niet precies bekend, wanneer ze zijn ontstaan. Wel weten we, dat in 1972 tussen een stel geïmporteerde zebra-vinken uit Japan vier kuiven zaten. Het was de

heer Van der Molen, die met deze kuiven is gaan kweken en ze in Nederland heeft verspreid.

De eerste kuifzebravinken waren amper van normale te onderscheiden; ze hadden alleen wat veertjes op de kop overeind staan. Langzamerhand werden de kuiven beter van vorm, maar bij keuringen kwamen ze niet aan de bak, omdat ze gekeurd werden op basis van dezelfde schalen als de andere zebra-vinken. Dit hield in, dat ze vooral op model, kleur en tekening werden gekeurd. Voor een niet perfecte kuif kregen ze vervolgens vaak atrekpunten. Het showen van kuiven

werd zo niet bepaald gestimuleerd. In 1992 heeft de N.B.v.V. een aparte keurschaal voor kuifzebravinken in gebruik genomen (schaal 4). Hierdoor is het mogelijk, deze vogel meer op zijn eigen mogelijkheden te keuren in concurrentie met andere kuiven.

Tentoonstellingseisen.

Op basis van de eigen keurschaal wordt de kuifzebravink min of meer als een postuurvogel gekeurd, hoewel ook de kleur en tekening van belang blijven. De kuif kan bij een zebra-vink variëren van enkele opstaande veertjes tot een mooie cirkelvormige rozet. Dit laatste wordt uiteraard geëist. De veren moeten hiervoor vanuit een vast punt gelijkmatig naar alle richtingen uitlopen en mooi plat op de kop liggen. In het midden is een klein kaal plekje zichtbaar, de pit, die zo klein mogelijk moet zijn. Deze pit moet centraal op de kop liggen en mag dus niet te ver naar voren of naar achteren geplaatst zijn. De veren van de kuif moeten zo lang mogelijk zijn. (Te lange kuifveren hebben we bij de zebra-vinken tot nu toe nog niet waargenomen).

Een mooie volle kuif komt het beste tot zijn recht op een brede kop, in combinatie met een korte kegelvormige snavel. Dit laatste treffen we bij "de kuiven" bijna standaard aan. Het model van de kuifzebravink moet verder hetzelfde zijn als bij de ongekuifde.

De kuifzebravink wordt verder op kleur en tekening gekeurd. Dit laatste houdt in, dat de kuif met een geaccepteerde kleurslag moet worden gecombineerd, bijvoorbeeld gekuifde grijze, gekuifde witborst bruin, gekuifde witte en dergelijke. De vogel wordt op kleur en tekening minder streng gekeurd dan de ongekuifde en kan hiervoor (in theorie) maximaal 40 punten krijgen, tegen maximaal 55 voor de ongekuifde. Het mag echter duidelijk zijn, dat kleur en tekening bepaald ook niet verwaarloosd mogen worden.

1-0 Kuif (bruin). Duidelijk is, dat de kuifveren van deze vogel korter zijn dan van de grijze op de andere foto.

1-0 Kuif (grijs). We zien bij deze man een mooie rozetkuif, die voor een zebravink al een zeer fraaie lengte heeft.

Kweekaanwijzingen.

De kuifactor vererft autosomaal dominant. Zowel bij de man als bij de pop hoeft de aanleg dus maar enkel aanwezig te zijn om hem te tonen. Dit houdt dan ook in, dat een "gladkop" nooit split kan zijn voor de kuifactor. In een koppel hebben we maar één "kuif" nodig en 50 % van de jongen zijn al kuiven. Wanneer we twee kuifvogels aan elkaar paren, zal 25 % van de kiemen dubbel kuifactorig zijn. We hebben dan echter te maken met een letaalfactor en deze kiemen zullen daarom afsterven. De paring kuif x kuif passen we liever niet toe.

Bij onze kweekselectie gaan we uit van een zebravink met een zo goed mogelijke kuif, een mooie brede kop en met een goed, geblokt model. We kiezen daarbij een gladkop partner in dezelfde kleur, met eveneens een goed model. Ook deze vogel moet een flinke, brede kop bezitten. Daarbij moeten we ook letten op de lengte van de kopveren. Een zebravink heeft vrij korte kopveren, maar toch is er wel lengteverschil waarneembaar. Hoe langer de kopveren, ook van de gladkop, hoe groter de kans op jongen met mooie kuiven.

Bij kuifzebravinken doet zich regelmatig een vervelend bijverschijnsel voor. Na kortere of langere tijd vallen soms één of meerdere nageltjes af. Soms gaat dit zelfs nog verder en vallen zelfs (delen van) teentjes af. Vooral bij de achtereen doet dit verschijnsel zich regelmatig voor. Deze afwijking is erfelijk gebleken. Gebruikt u daarom kuifzebravinken met dit gebrek niet voor de kweek.

Samenvatting.

De kuifzebravink wint de laatste jaren aan populariteit. Dit is voor een belangrijk deel gegroeid sinds de vogel in een eigen keurschaal wordt gekeurd. Een mooie kuif moet rozetvormig zijn en vanuit een centrale pit gelijkmatig naar alle kanten van de kop uitlopen. Kies als kweekpartner voor een goede kuif een gladkop met een zo lang mogelijke kopbevedering. Zorg verder dat de kuifzebravink ook voldoet aan de eisen voor kleur en tekening van de desbetreffende kleurslag. Zo zal de kuifzebravink de komende jaren niet alleen in kwantiteit, maar ook in kwaliteit toenemen.

Tekst: TC/NZC.

KALENDER 1995

DE VORKSTAART SCHARRELAAR

De Vorkstaart scharrelaar wordt wel beschouwd als de mooiste vogel van Afrika. Vooral aan het begin van de broedtijd zijn de kleuren eenvoudig verblindend. Deze Scharrelaars, waarvan twee rassen worden onderscheiden, bewonen grote gebieden in Afrika, bezuiden de Sahara. De Afrikaanders in Zuid-Afrika noemen hem Gewone trouvand. De oorden waar deze vogels zich het liefst ophouden zijn de tropische savannen met lang gras, geboomte en struiken, aanplantingen en ook cultuurgebieden. Meestal zijn ze paarsgewijs of in kleine groepjes te vinden. Als de paartijd nadert, gaan de paartjes op zoek naar een geschikte nestplaats. Veelal is dit een holle boom. Echt nestmateriaal wordt niet gebruikt; de 2 - 4 witte eieren komen zonder enige onderlaag op de bodem van het hol te liggen. Van de broedgewoonten is weinig bekend, maar stellig zullen ze overeenkomen met die van de nauw verwante Europese scharrelaar. Bij deze fraaie vogel is de broedduur 18 - 19 dagen. Beide ouders broeden beurtelings en zij beginnen er al mee voor het legsel compleet is. Het kroost wordt zowel door ma als pa verzorgd en vliegt uit na een kleine 4 weken. De kindertjes worden echter nog geruime tijd door de ouders gevoerd. Het voedsel bestaat voornamelijk uit insecten, vooral sprinkhanen. Maar ook andere ongewervelde diertjes gaan er in als de spreekwoordelijke koek, net als kleine reptielen. Buiten de broedtijd gaan de vogels rondzwerfen en zoeken gebieden op waar het regent. Komt daar het droge seizoen, dan vertrekken ze weer. Niet zelden zijn er diverse soorten scharrelaars bij elkaar en ook is daar soms de Europese soort bij. Gewoonlijk zijn de scharrelaars zwijgzaam, maar in de broedtijd kan men schorre kreten beluisteren. Om nog even op het voedsel terug te komen: net als onze koekoek eten scharrelaars graag harige rupsen, iets waar de meeste vogels een gruwelijke hekel aan hebben.

Meindert de Jong.

DE CERESAMADINE

(*Aidemosyne modesta*)

door Cees Hellemons

De ceresamadine, ook wel ceresatrilde genoemd, vinden we vooral in de grasstreken en droge savannegebieden van Zuid-Australië, waar ze zich voeden met allerlei

gras- en onkruidzaden. Grote voordeel van dit eenvoudig gekleurde vogeltje is wel het duidelijk herkenbare geslachtsonderscheid. De man heeft een karmozijnrode pet en een zwarte bef. De pop mist zowel de pet als de kinvlek.

We moeten er wel rekening mee houden, dat de vogels vrij gevoelig zijn voor kou en vocht. Houden we ze in de buitenvolière, dan moeten we zeker zorgen voor een beschut en verwarmd nachthok. Ze voelen zich het best bij een temperatuur van minimaal 15 graden Celsius.

Dit bijzonder rustige vogeltje gedijt goed op een tropenmengsel, aangevuld met wat onkruidzaad, trosgierst en eivoer. Dagelijks vers bad- en drinkwater, een bakje grit en mineralen en af en toe wat levend voer mogen natuurlijk niet ontbreken.

Zowel in de broedkooi als in de volièrre is deze vogel goed te kweken. Bij de kweek in een broedkooi moeten we wel zorgen voor voldoende bewe-

Ceresamadines, net uitgekomen.

Ceresamadine man + pop

gingsruimte, omdat de kweekvogels anders traag en vet worden. Ze nemen genoeg met vrijwel elk nestkastje. Om ze wat aan te moedigen, kunnen we gerust al wat nestmateriaal in het nestbakje doen.

In de volièrre bouwen ze graag een vrijstaand nest in een struik of tussen enkele opgehangen takken. Dit nest is vaak peervormig met een onduidelijke insluipopening. Nadeel van deze nesten is wel, dat nestcontrole moeilijk, zoniet onmogelijk is. Als nestmateriaal gebruiken ze o.a. grashalmen, kokos, sisal, etc.

Het wijfje legt ongeveer 5 eitjes, die afwisselend door beide oudervogels bebroed worden. Na ongeveer 12 dagen komen de jongen uit. Op de leeftijd van 6 à 7 dagen kunnen we de jongen ringen met ringmaat 2,5 mm. Op de leeftijd van ongeveer 22 dagen verlaten de jongen het nest. De jongen zijn nu nog grauwwijg, met nog onduidelijke banden en lichte stippen op de rug. Op een leeftijd van ongeveer 3 maanden zijn ze echter volledig op kleur.

Als de oudervogels met een nieuw legsel beginnen, kunnen we de jongen het best uitvangen. Dit geldt i.v.m. de beschikbare ruimte vooral als we kweken in een broedkooi. In een wat ruimere volièrre is dit niet beslist noodzakelijk.

Tijdens de opfokperiode is het belangrijk, om naast het normale zaadmengsel ook voldoende gekiemde zaden te verstrekken. De vogels zijn bovendien verzet op halfrijpe onkruidzaden.

Alhoewel de ceresamadine een gemakkelijk te houden vogel en daarbij

Foto's: Jan Blasman

een redelijk betrouwbare broedvogel is, geeft de kweek toch wel eens problemen. Het komt tamelijk vaak voor, dat de oudervogels de eitjes of de jongen zonder aanwijsbare

reden in de steek laten. Vaak is dit terug te voeren op de kieskeurigheid van de ceres voor wat betreft de partnerkeuze. De kans op succes is dan ook het grootst, als we de vogels vrij laten in het kiezen van de partner.

Ook bij de ceresamadine is er een mutatie ontstaan, namelijk de isabel (zie *Onze Vogels* 1987, pag. 169). Deze kleurslag vererft geslachtsgebonden.

Op tentoonstellingen zien we regelmatig ceresamadines, die hoog scoren. Grootste uitdaging bij de kweek van goede tentoonstellingsvogels is hier natuurlijk de lichaamstekening, die regelmatig moet verlopen, en de vleugeltekening, die zo symmetrisch mogelijk moet zijn.

Al met al is de ceresamadine zeker een vogeltje waar iedere vogelliefhebber veel plezier aan kan beleven.

Ceresamadines, 14 dagen

3

3

3

sel

MUTATIES BIJ DE LACHDUIF

Pastel

De mutatie pastel bewerkstelligt een kwantitatieve reductie van zowel het phaeo- als het eumelanine. Het melanine is hierbij tot ongeveer de helft gereduceerd.

De pastel, die nog vaak witkop wordt genoemd, is er op dit moment in twee variaties: de **wildkleur-pastel** (of kortweg **pastel**) en de **phaeo-pastel**. De eerste is nog niet opgenomen in de standaard. De phaeo-pastel wordt in de standaard witkop-roodbruin genoemd. Deze kleur zal in een volgend artikel over de phaeo verder behandeld worden.

De wildkleur-pastel wordt nog vaak voor ivoor aangezien. Toch zijn dit twee verschillende kleuren, die ook verschillend vererven. De wildkleur-pastel is ten opzichte van de ivoor donkerder van kleur, maar de nekband is minder zwart. Een ander belangrijk kenmerk van verschil is de onderstaart-tekening. Bij de wildkleur-pastel is deze lichtgrijs, terwijl een ivoor een zwartgrijze tekening heeft. Dit onderscheid is vooral van belang bij een duif die zowel isabel als pastel is. Deze duif is qua kleur vrijwel identiek aan ivoor. Alleen aan de nekband

en de onderstaarttekening is de juiste kleur te herkennen. Het verdient dan ook aanbeveling om deze isabel-pastel vogel niet te promoten om verwarring met de ivoor te voorkomen. Er zal in deze verhandeling ook verder geen aandacht aan besteed worden.

Als nestjong heeft de pastel rode ogen, die echter na verloop van tijd donkerder kleuren.

Vererving en kleurbeschrijving.

De pastelfactor vererft recessief autosomaal. Zowel doffers als duivinnen dienen deze factor dubbel te bezitten om pastel te zijn. Ten opzichte van ivoor vererft de pastelfactor echter dominant autosomaal. Uit een kruising tussen wildkleur en wildkleur-pastel zullen alleen wildkleurige jongen geboren worden, terwijl uit een kruising tussen wildkleur-pastel en ivoor alleen wildkleur-pastel ontstaat.

De rug- en vleugelkleur van de wildkleur-pastel dient lichtgrijs met een crèmekleurige waas te zijn. De kop en borst moeten zo wit mogelijk zijn met een minimale grauwe waas. Bij de duivinnen is de rug- en vleugelkleur vaak donkerder dan bij de doffers,

wat een mooi contrast geeft met de witte borst. Echter de kopkleur van deze duivinnen is dan lichtgrijs in plaats van wit, hetgeen weer ongewenst is. Het is belangrijk dat de wildkleur-pastel contrastrijk is. Dat betekent dat de bovendelen zo donker mogelijk moeten zijn zonder dat dit ten koste gaat van een witte kop en borst. Bij een dergelijke vogel is verwarring met een ivoor onmogelijk.

De vleugel- en staartpennen zijn grijs met een minimale lichtbruine waas. Zoals reeds opgemerkt is de onderstaarttekening lichtgrijs. Deze dient strak afgetekend te zijn. De nekband is donker grijs. De oogkleur is donkerrood met een roze-rode iris en de snavel is hoornkleurig.

Hein van Grouw, Deventer.

3

De

DE KAPOETSSENSIJS

Carduelis cucullatus

Tot de familie der *Vinkachtigen* of *Fringillidae*, en het uitgebreide genus *Carduelis*, waartoe ook enkele inheemse Europese sijen en vinkachtigen behoren, behoort de Zuidamerikaanse **Kapoetsensijs**.

Deze zeldzame en bedreigde vogelsoort is onder andere de "stamvader" van onze roodgekleurde kanaries, en dankzij kruisingen tussen wilde mannetjes Kapoetsensijs met gekweekte kanaries is men erin geslaagd rode, oranje en andere roodachtige kanariekleuren te bekomen. Dit verhaal dat ik hier nu uiteenzet is helaas ook een ietwat triest verhaal, want het gaat eigenlijk slecht met de wilde soortgenoten van onze gekweekte en duur onderhouden Kapoetsensijs.

In de vrijs natuur vinden we de Kapoetsensijs in de tropische zone van Venezuela, waar ze voorkomen in de noordelijke Cordillera, en in verschillende regio's werden waargenomen: Zulia, Barinas, voetheuvels van de Andes in Trujillo, Portuguesa, Lara, Falcon, de Yaracuy, Carabobo, Aragua, het Federale district, Miranda, Guarico, Amzoatégul, de Sucre en rond Monagas. In de provincie Falcon werd in de jaren tachtig nog een omvangrijke, belangrijke populatie opgemerkt.

Het is de meest bedreigde vogelsoort van Venezuela, en in de jaren 40 en 50 werden nog jaarlijks tot duizenden vogels gevangen en het land uitgevoerd.

Mogelijk beslaat de populatie in Venezuela nog enkele honderden, misschien enkele duizenden individuen. In het westen zouden het er zo'n 500 zijn, in Centraal-Venezuela mogelijk ongeveer 300. Sedert de jaren veertig is de vogel in Venezuela volledig wettelijk beschermd, vooral dankzij de familie Phelps.

De Kapoetsensijs komt ook nog voor in het noordoosten van Colombia, vooral rond Cucuta (de Santander regio). Ook hier is de verspreiding slechts zeer lokaal en beperkt en heeft de soort erg te lijden gehad van de vangst de voorbije decennia. In dit

land bestaat de populatie nog slechts uit een klein areaal rond Cucuta, en langs de grens met Venezuela langs de Norte de Santander.

Naast deze populaties komt of kwam de Kapoetsensijs ook voor op Cuba, alwaar losse waarnemingen bekend zijn; op Puerto Rico is er een verwilderde populatie, waarvan de huidige populatie de "vruchten" zijn van ontsnapte voorouders. De vogels leven vooral in het zuidoosten en het gaat om een vrij belangrijke populatie, die misschien nog van pas kan komen bij de instandhouding van de soort.

Ook op Trinidad werden vroeger waarnemingen gedaan van deze mooie sijs, alsook op enkele eilanden errond, zoals Manos en Gasparee. Op Trinidad en Tobago werden de meeste vogels gezien in het noordwesten, op Manos, Gasparee, en ook rond de Carenage-eilanden en de Arimavallei. Op deze eilanden is de Kapoetsensijs helaas verdwenen.

Qua biotoopkeuze houden Kapoetsensijsen, afhankelijk van het seizoen, van zowel open als beboste gebieden, als deze maar binnen de tropische zone liggen. Ze komen voor op hoogten van enkele honderden meter tot maximaal zo'n 1000-1300 meter, gemiddeld ligt het tussen de 280 en 1300 meter.

Eénmaal werd een waarneming opgetekend tot op 1700 meter hoogte, en wel in de Santander in Colombia.

Ze houden van heuvelachtige terreinen zoals voetheuvels (Andes), en lage berghellingen, maar ook wouden, struikgraslanden, open bossen en bosranden, en zelfs open land. Ze geven vaak de voorkeur aan hogere struikgraslanden die zich bevinden rond 650 meter hoogte alsook de droge bladverliezende wouden en enkele gemengde vochtiger wouden. Daar tussenin bezoeken ze zelfs koffieplantages, tuinen en kaalkapgebieden.

Soms komen ze zelfs in geheel droge en aride gebieden voor, soms ook in hooggrasland.

Hun broedgebied zoeken ze vaak hogerop tussen de 750 en 1300 meter, en hiervoor hebben ze een bebost gebied nodig.

De biotoopkeuze is sterk afhankelijk van het voedselaanbod, de aanwezigheid van water, de boomsoort en -hoogte, de aanwezigheid van zangposten (hoge takken), aanwezigheid van broedplaatsen.

De broedtijd in het wild vindt plaats in twee perioden: één in de periode mei-juli, met het meeste broedsucces, en één in de periode november-december tot een stuk in februari, afhankelijk van de lokatie.

In de natuur broeden ze meestal in lage bomen en struiken, soms ook in grote bromelia's (een soort epifytische op bomen groeiende plant), met de voorkeur voor bepaalde soorten Tillandsia's. Het nest wordt dan op een zonnige plaats in de vork van een tak geplaatst.

Als eenmaal de broedperiode voorbij is vormen ze kleine, rondzwervende groepjes. Het zijn dan ook gedeeltelijk trekvogels.

De Kapoetsensijs is in de avicultuur al vrij lang bekend, al sinds 1835 worden deze vogels in het wild gevangen en dit zeer massaal.

Wellicht werden in Europa de eerste vogels geïmporteerd voor de avicultuur door de Duitse Hagenbecks, in de 1870-er jaren.

In het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw waren huiden en veren van deze soort bijzonder begeerd voor het versieren van dameshoeden en -kleding, een tijd die gelukkig voorbij is.

Pas sinds het begin van deze eeuw werd begonnen met het aviculturistisch gebruik van deze soort, door middel van het kruisen van de Kapoetsensijs met de kanarie. Hierdoor bekwam men de nieuwe rode kleurslagen bij deze even populaire koolvogel.

Begin deze eeuw werden ze massaal gevangen in de landen van herkomst tijdens de trek- en zwerfperiode, wanneer ze in groepen gaan uitwijken naar de lagere berggebieden en voetheuvels. Vooral jonge vogels werden toen gevangen; die zouden zich beter hebben kunnen aanpassen aan een leven buiten hun normale biotoop.

In de periode 1909 - 1911 gebeurden de eerste importen in Duitsland, maar sinds 1940 werd reeds duidelijk, dat het vangen van deze mooie diertjes niet langer duurzaam was, en werd de soort wettelijk beschermd in Venezuela. De vangst werd aldaar verboden, maar het vangen ging nog lange tijd door.

In gevangenschap is de Kapoetsensijs niet zo'n moeilijke klant, al dient hij gezien zijn tropische afkomst wel steeds de beschikking te hebben over warmte, zon en licht.

Ze kunnen gemakkelijk met andere vogels worden ondergebracht en zijn erg verdraagzaam, alleen is het wat opletten tijdens de broedperiode.

Daar de temperatuur niet te sterk mag schommelen om hun gezondheid te handhaven, kunnen ze enkel in de buitenvolière tijdens mooi weer in de zomer, voor de rest dienen ze binnen te verblijven in verwarmde binnenplaatsen of -vlières. De volièr moet

ruim, hoog en goed beplant worden met struiken, boompjes en coniferen. Ook eventueel bloeiende sierstruiken kunnen het geheel, samen met een waterval of vijvertje, nog wat opvrolijken.

Daar ze graag op een hoge zittak hun liedje zingen of hun territorium trachten te overzien, dienen ook meerdere hoge zittakken of -stokken te worden opgehangen.

Ideaal is een gemiddelde temperatuur van 22-25 graden Celsius, welke het ganse jaar door liefst zo constant mogelijk blijft.

Qua voedsel dient erop te worden geteld, dat ze zowel dierlijk (insecten) als plantaardig voedsel opnemen. Beide elementen dienen aanwezig te zijn.

In de natuur zijn het meest vruchten en zaadeters, evenals kleine insecten en bessen, en af en toe zelfs nectar uit bloeiende struiken.

Een mengsel van veel groenvoer, wilde kruiden en onkruidzaden, vogelmuur, verse bladknoppen, en een goed uitgekiend mengsel van neger-, sesam- en lijnzaad, boomzaden, sla-zaad, wilde zaden, melde en ganzenvoet, kiemvoer, verse sla, andijvie en spinazie, ook graszaden kunnen gegeven worden in beperkte mate.

Het best wordt het voeder- en drinkbakje of voederstation op een zekere

DE KAPOETSSENSIJS

hoogte aangebracht, ze fourageren steeds hoog en komen normaal gezien slechts zelden op de grond. In de broedtijd wordt het vegetarisch menu aangevuld met dierlijk voedsel: insectenvoer, gekookt ei, meelkever en hun larven, mierenpoppen en bladluizen.

Het kweken van de Kapoetsensijs lukt regelmatig, en in de kweekvolière wordt het koppeltje best gescheiden van andere medebewoners.

Het nest wordt soms vrij in een boomcype gebouwd, maar ook kan men assisteren door een half open nestkast, nestkorfje of kanariekorfje in de volière op te hangen, liefst hoog en op een zonnige, lichte plaats.

Het broeden en verzorgen van de jongen is de taak van het vrouwtje, enkel als de nestjongen al redelijk groot zijn helpt het mannetje mee met het voeren van de jongen. Sommige kwekers zijn dan ook van mening, dat het mannetje zelfs mag gescheiden worden van het vrouwtje na de eileg.

Gemiddeld telt een legsel 3 - 5 eieren, die zo'n 11 tot 13 dagen worden bebroed.

Na ruim 16 dagen vliegen de jongen reeds uit. Meestal is het jong na ruim 45 dagen volgroeid.

De kweek van deze vogelsoort is pas de jongste decennia goed toegenomen en dankzij de vele inspanningen van ernstige aviculturisten heeft men tegenwoordig een gezonde en uitgebreide populatie kunnen opbouwen, en is het wildvangen van deze prachtige vogel geheel overbodig en zelfs schadelijk.

In de jaren zestig werd het kweken reeds sterk aangemoedigd, en ook in de jaren tachtig werd onder andere door natuurbeschermers in Venezuela aangeraden om deze vogels te kweken. In de jaren tachtig organiseerde de Amerikaanse Vereniging van Vogelhouders een telling van het aantal in gevangenschap aanwezige broedkoppels, teneinde een gezonde populatie te kunnen opbouwen, die zou gepaard moeten gaan met andere maatregelen in de vrije natuur: met

name biotoopherstel en reïntroductie. Belangrijke populaties van vogels in gevangenschap en van kweekkoppels vinden we terug in Nederland, België, Duitsland, Spanje en Argentinië (Rivero 1983).

Naast het opzetten van een internationaal kweekprogramma in gevangenschap door zowel erkende instellingen als privé-kwekers en aviculturisten, worden tegenwoordig maatregelen genomen om zoveel mogelijk wilde sijen te redden.

Het creëren van nieuwe reservaten en parken voor de lokale sijenpopulaties (en andere soorten) is een belangrijk onderdeel daarvan en dient te worden vergezeld van training van veldpersoneel ter bewaking van die laatste wilde populaties, zoals in het Guatopo Nationale Park (Colombia). Het sensibiliseren van de lokale bevolking is zeker niet te verwaarlozen en de burger dient te worden betrokken bij de bescherming van de vogels.

Ook het sensibiliseren hier, van de mensen in het westen, is van groot belang, willen we de mooie Kapoetsensijs ook in de natuur behouden.

Ook wordt de Kapoetsensijs beter gevolgd, door middel van ecologisch onderzoek en telemetrie, teneinde hun trekbewegingen te kunnen volgen.

De controle op de handel en vangst wordt in sommige landen en lokaties (zeker in Venezuela) uitgevoerd, maar dient in Colombia te worden uitgebreid.

In de jaren tachtig werden nog vele vogels gevangen, en komt de soort nog veel als kooivogel voor in Venezuela.

In Venezuela wordt eveneens overwogen om terug vogels, gekweekt in gevangenschap, op bepaalde lokaties te reïntroduceren, maar dit wordt wel met de nodige voorzichtigheid uitgewerkt, teneinde geen onnodige risico's te nemen.

De aanleg van wegen in sommige broedgebieden vormt een groot gevaar, temeer daar ook de stropers en vangers tot bij de nesten kunnen.

Intensieve landbouwtechnieken en het kaalkappen van wouden leidt tot biotoopverlies en betekent een lokaal gevaar.

Wettelijk wordt de bescherming van de populatie in het wild reeds geregeld sinds de jaren veertig, toen de Kapoetsensijs reeds volledige bescherming genoot en de vangst en uitvoer werden verboden.

In 1952 riep de Internationale Unie voor Natuurbescherming, de IUCN, de zeldzame Kapoetsensijs uit tot Rode Lijst-soort en vanaf 1975 stond deze op Bijlage I van CITES, de welbekende Washington-Conventionie.

Ondanks het feit dat men in Europa over zeer gezonde en vrij omvangrijke kweekpopulaties van zuivere Kapoetsensijs beschikt, is er slechts weinig contact tussen natuurbeschermers hier en in de herkomstgebieden (Zuid-Amerika), en de plaatselijke en Westerse vogelhouders/kwekers van deze prachtige vink.

De totale populatie in het wild is zelfs niet bekend, men schat ze tussen de 800 en 6000 individuen (Collar 1994). Het zou goed zijn, mochten plaatselijke en westerse natuurbeschermers en aviculturisten in de hele wereld elkaar weten te vinden en meer samenwerken, teneinde de populatie ook in de vrije natuur van deze prachtige vogel te kunnen behouden.

Om te besluiten nog even een kort signalement van de Kapoetsensijs:

Het mannetje is onmiskenbaar van kleur: zwarte kop, roodoranje tot vermiljoenrode nekkring, stuit en onderdelen, donkerder rode rug, zwarte vleugels en staart, de centrale buik is wit gekleurd. In de vleugels zit meestal een brede, zalmrode band.

Bij het vrouwtje zijn de kruin en bovenrug muisbruin, met enkele rode delen; de overige rugdelen, onderstaart en stuit zijn rood gekleurd, nek en borst bleek oranje, onderdelen wittig tot grijs. In de vleugels zijn twee vleugelstrepen aanwezig in het vrouwtje.

De vogels zijn zo'n 10 - 11 centimeter lang.

Made in the U.S.A.: Nu nieuw in Nederland ! CONWED KUNSTSTOF-GAAS

CONWED KUNSTSTOF-GAAS is een iJzersterk product, ideaal voor volières. Dit materiaal is UV-gestabiliseerd.

Voordelen van CONWED KUNSTSTOF-GAAS:

- * Licht van gewicht (goedkoop te verzenden) * zeer goedkoop in aanschaf * Vogels kunnen nooit beschadigen * Weer- en windbestendig
- * CONWED-GAAS is iJzersterk * CONWED-GAAS is praktisch onzichtbaar * De mazen zijn 13 x 13 mm * Werkbreedte 1,05m en 2,17m.
- * Kosten CONWED-GAAS: van 1 t/m 100 m² f. 1,75 per m², van 100 t/m 1000 m² f. 1,50 per m².

Verkoopadres: AFLEUR - Bentheimerstraat 5 - 7741 JH Coevorden Tel. 05240-17250 (Dhr. J.W. Klein Tiessink)

De Inka kaketoe

(*Cacatua leadbeateri*)

door Cyril Laubscher
(alle rechten betreffende tekst en foto voorbehouden aan de auteur).

Beschrijving: Op bijgaande foto staat een vrouwtje, met de definitieve gele band in de kuif. Mannelijke Inka kaketoes hebben nauwelijks geel in de kuif en de band is onduidelijk. Bij

het onderscheiden van de geslachten is de oogkleur een ander hulpmiddel: poppen hebben een roodachtig bruine iris en mannen hebben een donkerbruine tot zwarte iris. De vogels meten 40 cm.

Leven in het wild: Inka kaketoes zijn een niet veel voorkomende en zelfs

zeldzame verschijning in sommige delen van hun verspreidingsgebied, dat een groot deel van Australië omvat, met uitzondering van het noordoosten en de noordelijke streken. Men kan ze alleen, paarsgewijs of in groepjes van 6 tot 8 individuen waarnemen en bij gelegenheid zelfs in troepen van 50 tot 100 vogels. Waar permanent water aanwezig is en vruchtbaar land, gedragen ze zich als standvogels. In grote delen van hun verspreidingsgebied neigen ze echter naar een nomadisch bestaan, als gevolg van de barre omgeving en de droge gebieden waarin ze leven. Anders dan bijvoorbeeld de Rosé kaketoe heeft de Inka kaketoe niet te lijden gehad van menselijk ingrijpen in hun verspreidingsgebied. Hun dieet bestaat hoofdzakelijk uit zaden, noten, fruit, bessen en wortels. Insecten worden ook genomen.

Broeden in het wild: Het broeden geschiedt op verschillende momenten van het jaar. In het noorden, in Queensland, broeden ze vroeger, soms al in mei (dus in de winter). De zuidelijke vogels beginnen omstreeks september (lente) en in het uiterste zuiden van hun leefgebied beginnen ze in november/december. Hun nest is een holte in een grote boom.

Natuurlijke vijanden: Eén van hun grootste vijanden in de broedtijd is de goanna, een grote varaan (hagedis), die een lengte van 150 tot 180 cm kan bereiken. Goanna's kunnen gemakkelijk in bomen klimmen en zo de nesten leegroven van Inka kaketoes en andere vogels. Er worden pogingen ondernomen om de nesten van Inka kaketoes te beschermen, door het bevestigen van gladde, platte stukken blik aan de stammen van de bomen, om zo te voorkomen, dat het aantal Inka kaketoes, dat toch al afneemt, door de goanna's nog verder wordt gereduceerd. Indrukwekkende resultaten zijn reeds behaald door het aanbrengen van gladde stukken blik onder aan de stammen van de bomen, waarin de 31 nesten zaten, die bij het experiment betrokken waren.

De foto: Het schitterende popje, dat zo perfect haar kuif laat zien, is gefotografeerd met de hulp van Stan en Jill Sindel, een stel goede vrienden, dat al jaren in de buurt van Sidney woont. Stan heeft een uitnemende collectie vogels en ze hebben heel Australië afgereisd om vogels te observeren en te bestuderen.

Eén van mijn toekomstplannen is, de Inka kaketoe - die volgens mij de mooiste is van de familie der kaketoes - in de vlucht te fotograferen, op het moment dat hij gaat landen met gespreide vleugels. Houd deze rubriek in de gaten!

De export van inheemse Australische vogels en reptielen

De export van de inheemse vogels en reptielen van Australië is verboden door de **Wildlife Protection Act 1962**. Een herziening daarvan in 1991 hield in, dat er in een enkel geval sprake kan zijn van gecontroleerde uitvoer van sommige inheemse soorten.

Of Australië de uitvoer van levende inheemse vogels en reptielen wel of niet toe moet staan is een controversieel onderwerp, waarover de discussie elke paar jaar opnieuw losbrandt.

EEN GEEL-GEZOOMDE BOURKESPARKIET

De heer H.v.d.Berg, Meervlietstraat 5, 1566 TL Assendelft, tel. 02987-3174, stuurde ons bijgaande foto van een geelgezoomde Bourkeshparkiet.

Hoe deze vererft, weet hij nog niet. Graag zou hij in contact komen met andere kwekers van deze en andere mutanten.

En hij vindt het natuurlijk leuk, dat deze foto in Onze Vogels wordt geplaatst.

Dat genoeg gunnen we hem van harte.

Aan de ene kant vragen de voorstanders aandacht voor de schade die de vogels aan de Australische landbouw toebrengen, voor de grote overzeese markt voor Australische vogels en reptielen en voor de mogelijkheid op commerciële basis winst te maken uit één van de natuurlijke hulpbronnen. Aan de andere kant zijn dieren- en natuurbeschermers tegen zo'n vorm van handel vanuit de vrees voor het lijden van de dieren, vanuit de mogelijkheid dat deze in gevaar zijnde soorten bedreigt en vanuit morele overwegingen met betrekking tot faunavervalsing en de rechten van dieren zich vrij te kunnen bewegen.

Vanuit een technische invalshoek erkennen wildbeheersinstanties en wetenschappers dat het, bij een passende verzorging, mogelijk is Australische vogels en reptielen commercieel te exploiteren zonder een nadelige invloed op de wilde populaties. Dit is al vele jaren bij een aantal soorten mogelijk gebleken. En inderdaad zouden een gereguleerde uitvoer en een economische bedrijfsvoering een bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van de smokkel en aan het beschermen van nestholten en het biotoop van vogels en reptielen in het algemeen.

Er zijn reeds financiële bijdragen ontvangen van de Rural Industries Research and Development Corporation ten behoeve van een project dat de voordelen en voorwaarden van een verandering van het beleid (= geen uitvoer) aan moet geven. Dit onderzoek wordt gezamenlijk uitgevoerd door het ministerie van Landbouw van West-Australië en ACIL Economics and Policy Pty Ltd in Canberra. De hoofdonderzoekers zijn Dr. George Wilson van ACIL en Peter Smetena van het ministerie van Landbouw.

Het project zal het welzijn van de dieren alsmede culturele en morele overwegingen in beschouwing nemen die of reëel zijn of mogelijke beletsels voor de uitbreiding van de handel vormen. Het zal de relaties in het buitenland bekijken tussen de levende natuur met een commerciële waarde en biotoopbescherming, bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen in Zimbabwe en meer langdurige ervaringen in Schotland.

Het project wordt uitgevoerd op een moment dat zich belangrijke veranderingen voordoen in zowel de nationale

als de internationale opstelling met betrekking tot het commercieel gebruik van de levende natuur. Zo zijn er de afgelopen jaren resoluties aangenomen die de positieve invloed van het blijvend en verantwoord gebruik van de levende natuur erkennen, bijvoorbeeld door de World Conservation Union en de (Australische) ministers voor Binnenlandse en Gemeenbest-zaken.

Eén onderdeel van het project is het verrichten van een onderzoek samen met Austrade (= Australische Handelscommissie) om de potentiële markt voor de export van geselecteerde soorten inheemse vogels en reptielen van Australië te verkennen. Dit zal worden opgezet in samenwerking met zowel het ministerie van Natuur en Landbeheer en de Landbouwbeschermingscommissie van West-Australië als met vogelliefhebbersorganisaties.

Bovenstaand persbericht is eind 1994 door de Australische overheid uitgegeven. De bedoeling ervan is duidelijk.

Inmiddels heeft het ministerie van Landbouw van West-Australië een aantal landen geselecteerd waar belangstelling voor Australische vogels (en reptielen) zou kunnen bestaan. In elk daarvan is een contactpersoon aangeschreven met het verzoek aan het betreffende onderzoek mee te werken. Het gaat daarbij met name om het toeleveren van informatie met betrekking tot zaken als algemeen in de handel verkrijgbare soorten, prijzen (groot- en kleinhandel), vraag en aanbod, CITES-voorschriften, quarantainebeoordelingen e.d. Men heeft mij gevraagd voor Nederland de rol van contactpersoon te willen vervullen; ik heb daar uiteraard in positieve zin op gereageerd.

Het is mijn bedoeling u onder meer via Onze Vogels van het verdere verloop van deze activiteit op de hoogte te houden. Uiteraard ben ik altijd beschikbaar voor nadere informatie; en ook als u suggesties of ideeën hebt zijn deze van harte welkom.

Mijn naam en adres:
Herman Kremer
De Zwette 58,
9257 RR Noordbergum,
tel. 05110-73589,
fax 05110-73549.

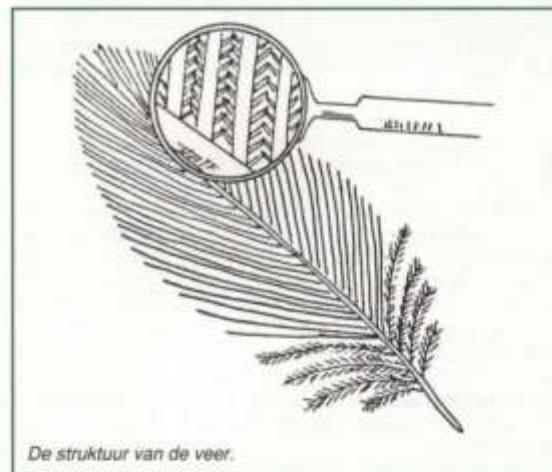
Weeronderzoek bij

Veren zijn de meest ingewikkelde structuren die we bij vogels aan kunnen treffen. Talloze veren vertonen een enorme variatie aan kleur en vorm. Bij veel soorten bestaan grote verschillen voor wat betreft vorm in combinatie met kleur. Maar welke componenten veroorzaken de kleurschakeringen in de bevedering van Hokko's? Dit onderzoek geeft daar voor een klein deel antwoord op. Tevens kan aan de hand hiervan een eerste aanzet voor een uitgebreider onderzoek overwogen worden. Onze dank voor dit onderzoek gaat uit naar dhr. Onsman van de Research en Adviesgroep MUTAVI die in het laboratorium veren van Hokko's voor ons onderzocht, analyseerde en hielp bij de evaluatie van dit onderzoek.

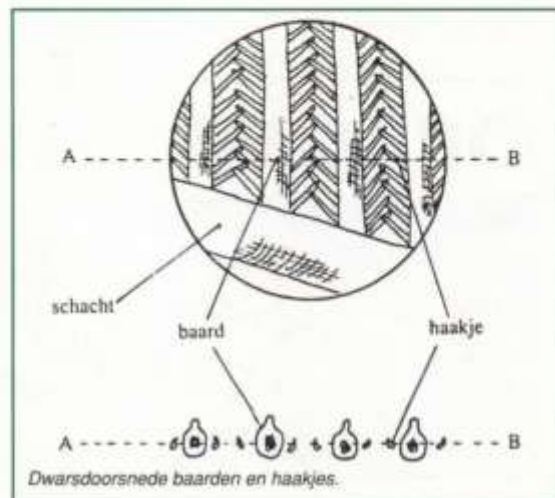
Inleiding.

Onderzoek naar de vederstructuur van vogels is niet nieuw. Al geruime tijd worden de veren van een aantal gedomesticeerde vogels onderzocht, bijv. van Grasparkieten, Japanse meeuwen, Zebra's en Kanaries. Dit alles is bedoeld om meer inzicht te krijgen in de erfelijkheid en de effecten van mutaties.

Mutaties die bij bovengenoemde vogels voor kunnen komen, hebben ieder een eigen uitwerking op de kleur en/of

De structuur van de veer.

Dwarsdoorsnede baarden en haakjes.

Cracidae

door: Louwerens-Jan Nederlof en Eef van 't Hoen.

structuur van de veren. Vooral het aantonen van de aan- of afwezigheid van pigment is van belang, immers de plaats van het pigment en het soort pigment in een veer bepaalt mede hoe een mutatie zich manifesteert.

Verskillende werkgroepen, waaronder MUTAVI, verrichten baanbrekend werk op dit gebied. Dankzij hun werk wordt meer inzicht verkregen in het "hoe en waarom" van een mutatie.

Minder bekend is het onderzoek naar de bevedering van niet-gedomesticeerde vogels. Maar ook hier kan de structuur van de veren en het type pigment dat gevonden wordt meer duidelijkheid geven over bijvoorbeeld een nieuwe mutatie of kleurvarieëteit. Ook bij minder bekende vogelsoorten, zoals Hokko's, kan vederstructuur een hulpmiddel zijn bij de classificatie van de groep met als achterliggende gedachte: welke pigmenten komen er voor bij een aantal soorten Hokko's? Hoe ziet de structuur van de veren eruit? Zijn de onderlinge verschillen bruikbaar om op sommige punten onduidelijke classificatie van Hokko's te verbeteren?

Op deze vragen probeert dit verslag een antwoord te geven, maar vragen

roepen vaak nieuwe, nog moeilijker vragen op. Hierdoor moet men dit werk vooral zien als een eerste aanzet voor een uitgebreider onderzoek op dit gebied.

1. De structuur van de veer als geheel.

Veren bestaan uit dode opperhuidcellen. De kleur van de dode cellen verandert niet meer, alleen door slijtage of weersinvloeden kunnen soms externe kleurveranderingen optreden.

Het belangrijkste onderdeel van een veer is de schacht. Het gedeelte waar de schacht overgaat in de huid is de spoel, dit is het levende gedeelte van de veer. De spoel komt voort uit een huidzakje, ook wel follikel genoemd. Vanuit het huidzakje en de spoel wordt de veer opgebouwd.

Het gedeelte van de veer dat we zien bestaat dus uit een schacht die zich aan twee zijden vertakt; deze zijden bestaan uit baarden. Deze baarden zijn voorzien van haakjes, die onderling in elkaar grijpen. Deze haakjes zorgen ervoor dat de veer een mooi gesloten oppervlak heeft en tevens voor lichaamsisolatie van de vogel. De losse structuur van de donsveren

is te verklaren doordat de haakjes in dit veertype ontbreken. Ook de baarden dicht bij de spoel zijn losser van structuur, waardoor men een veer krijgt met onderaan de schacht een los, donsachtig karakter met daarboven een dichte, stevige structuur.

Een dergelijk type veer zien we veel bij hoenderachtigen. Om het gewicht van de veren te beperken zijn de schacht, de spoel en de baarden voorzien van holten, de z.g. vacuoles. Uiteraard is deze gewichtsbesparing van groot belang voor het vliegvermogen van een vogel.

Om verwarring te voorkomen is afgesproken dat de buitenzijde van een veer, dus de zijde waar we tegenaan kijken, de extalzijde wordt genoemd en de binnenzijde, dus de zijde die naar het lichaam is gekeerd, de entalzijde.

2. De kleuren van veren.

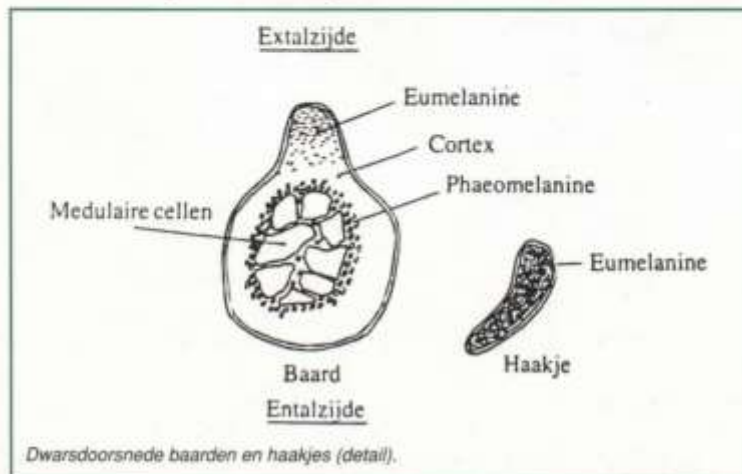
Als we een vogel bekijken zien we soms meer kleuren dan er in werkelijkheid zijn. Het lijkt vreemd maar er zijn maar een paar kleurcomponenten die voor de uiterlijke kleur van een vogel zorgen. Door een onderlinge afwisseling en variatie van de kleurcomponenten worden verschillende kleuren en kleurdiepten bewerkstelligd.

Maar wat zijn nu die kleurcomponenten en hoeveel komen er in een veer voor?

Bij de Hokko's die tot nu toe onderzocht zijn, zijn twee duidelijk herkenbare pigmenten gevonden:

- eumelanine
- phaeomelanine.

Eumelanine is een scheikundige verbinding die in de kleuren zwart en bruin voorkomt. Door de microscoop zien we dit pigment als zwarte korrels. In feite zijn deze korrels bekleed met een zwarte kleurstof. Eumelanine kan eveneens in kleurloze toestand in de bevedering aanwezig zijn (niet geoxydeerde aminozuur tyrosine) of zwart (volledig geoxydeerde tyrosine) of bruin (het ontbreken van een van de

Dwarsdoorsnede baarden en haakjes (detail).

1

2

componenten tijdens het oxydatieproces). In de bevedering van de onderzochte Hokko's is voornamelijk zwart eumelanine aangetroffen. Alleen bij de *Crax rubra* werd phaeomelanine gevonden. De veervelden die grote concentraties eumelanine bevatten worden dan ook als zwarte veervelden waargenomen. Veervelden waar de concentratie eumelanine niet zo groot is zijn grijs van kleur.

Phaeomelanine ziet er onder de microscoop uit als ronde korrels met een roodbruine kleur. Al naar gelang de concentratie kan de kleur kastanjebruin, roodbruin, crème tot crèmewit zijn. Veervelden waarin zich zowel eumelanine als phaeomelanine bevindt zien wij, afhankelijk van de concentratie, als grijs met een bruine waas of als bruin met een grijze waas. In extreme gevallen kan een dergelijke mengeling zelfs mokkakleurig zijn.

3. Het onderzoek.
Van een aantal soorten Hokko's werden in 1992 veren verzameld en naar de Research en Adviesgroep MUTA-VI opgestuurd voor onderzoek. Van de volgende soorten Cracidae werden staartveren, slagpennen en dekveren verzameld:

1. <i>Crax rubra</i>	Grote Hokko
2. <i>Crax alector</i>	Zwarte Hokko
3. <i>Crax mitu</i>	Mesbekpauwie (Mitu mitu)
4. <i>Ortalis motmot</i>	Kleine chachalaca.

In het laboratorium werden volgens histologische voorschriften coupes gesneden van 1/4000 mm (4u) die vervolgens onder de lichtmicroscoop werden gefotografeerd. De vergroting was 320 x, waar mogelijk 800 x.

4. Resultaten.
De dwarsdoorsneden (coupes), de figuren 2 en 3, laten de baard

3

Onderschriften dia's.
De onderzochte veren bestaan uit een hoofdschacht met daaraan de z.g. baarden, waaraan zich de haakjes bevinden. De buitenste schil op de dia's noemen we de cortex, alles daarbinnen de medulla. Van de veren zijn stukjes afgesneden en verwerkt tot plakjes van 1/4000 mm. Op de dia's zien we één stukje van zo'n baard. We kijken in de baard naar binnen en zien de medulla, dat zijn holle ruimtes gevuld met lucht. Het pigment is als fijne zwarte of bruine korreltjes te zien. Op de dia van de *Crax rubra* is het pigment bruiner dan bij de anderen, dit is zeer waarschijnlijk phaeomelanine, hetgeen de naam rubra al deed vermoeden. Zwart pigment is bij deze vogels altijd eumelanine.

4

ysel

van binnen zien. We zien daar met lucht gevulde holtes (vacuoles) die gezamenlijk de medulla vormen. De wanden van deze medullaire cellen, zoals ze genoemd worden, kunnen melanine bevatten, maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn. Rondom de medulla bevindt zich een schil, de cortex. Op sommige dia's c.q. foto's zijn de tussenwanden van de medullaire cellen tijdens het snijden geheel of gedeeltelijk weggefallen. Dit is soms onvermijdelijk.

In alle onderzochte veren is het pigment voornamelijk in de cortex van de baarden te vinden. Ook de haakjes zijn rijkelijk van eumelanine en phaeomelanine voorzien. De baarden en ook de medullaire cellen zijn over het algemeen bij deze vogels sterk ontwikkeld, vooral bij de slagpennen.

Het valt op dat de pigmentatie zich in de wanden van de medullaire cellen doorzet, waardoor de donkere kleur van deze veren verder wordt versterkt.

Bij Hokko's ontbreekt een sponszone langs de binnenkant van de cortex hetgeen te doen gebruikelijk is bij hoenderachtigen.

5

7

6

5. Conclusie.

Het aantal onderzochte veren is te klein om voor de soorten onderling goede vergelijkingen te kunnen maken.

Voor zover wij weten is een onderzoek naar de pigmenten van de Cracidae nog nooit uitgevoerd. Naast eumelanine, het zwarte pigment, werd ook nog roodbruin phaeomelanine aangetroffen. De in de baarden aangetroffen eumelanine is opvallend fijn van korrel, het bruine pigment dat in de baarden en haakjes van de Crax rubra (hen) werd aangetroffen is mogelijk phaeomelanine. Hier is met het gebruik van de lichtmicroscop geen absolute zekerheid over te verkrijgen. Chemisch onderzoek kan hier mogelijk uitsluitel geven. De vragen rond een vermoedelijk tyndall-effect in de

De

8

9

bevedering van *Ortalis* en *Crax* zijn niet opgelost. Het mag duidelijk zijn dat dit onderzoek nog in de kinderschoenen staat. Ondanks dit bescheiden begin bleven veel vragen nog onbeantwoord. Mede doordat op dit moment nog op te weinig soorten onderzoek is verricht kunnen nog geen verregaande conclusies voor wat betreft classificatie worden getrokken.

DIA

1. *Ortalis motmot* • Kleine chachalaca
2. *Crax mitu* • Mesbek pauwie (*mitu mitu*)
3. *Crax rubra hen* • Grote of Bruine hokko
4. *Crax alector* • Zwarte hokko
5. *Ortalis motmot* • Kleine chachalaca
6. *Ortalis motmot* • Kleine chachalaca
7. *Crax mitu* • Mesbek pauwie
8. *Penelope marail* • Marail goean
9. *Crax rubra hen* • Grote of Bruine hokko

Dia 1 t/m 4 Mutavi

Dia 5 t/m 9 Eef van 't Hoen.

VOGELS EN KUNST

(een oproep)

In de bibliotheek kwam ik op de leesplank uw blad, Orze Vogels, tegen. Ik heb een aantal jaargangen bekeken en enkele artikelen gelezen.

Ik ben Marijke Spekman, beeldend kunstenaar te Eindhoven, en wil graag uw medewerking vragen voor een project.

Het project bestaat uit het laten bouwen van een nest door de Madagaskar wever, met door mij aangeleverde materialen. In mei 1994 is het project begonnen door het aanschrijven van dierentuinen met de vraag, of zij willen meewerken aan het experiment. In Nederland was helaas, voor zover mij bekend, geen zoo die deze vogels in zijn collectie had.

Ik besloot daarop een voliëre te bouwen, welke in augustus gereed is gekomen. Nu bleek, dat deze vogels uit

Afrika geïmporteerd worden, omdat ze in Nederland geen levend broedsel hebben.

Dit argument en het feit dat deze vogels niet kunnen overleven zonder verwarmde verblijven heeft mij doen besluiten het project niet thuis uit te voeren.

Ik wil nu graag uw medewerking vragen omdat ik eigenlijk met mijn handen in het haar zit. Ik heb namelijk geen contacten in de vogelwereld, maar zou dolgraag het project willen realiseren.

Ik zoek mensen, die bereid zijn mee te werken aan het experiment en in hun collectie weervogels hebben, het liefst de Madagaskar wever.

Ik hoop, dat u mensen kent die in het bezit zijn van een kolonie wevers en dat u mij deze adressen wil doen toe-

komen, of anders deze brief naar hen wil verzenden.

Ik ben dan natuurlijk bereid om meer informatie te verschaffen over dit project.

Ik hoop u op dit moment voldoende te hebben geïnformeerd, maar mocht u nog vragen hebben, ben ik bereid deze te beantwoorden.

Alvast bedankt voor uw aandacht en ik hoop dat u me verder kunt helpen.

Vriendelijke groeten,

Marijke Spekman, beeldend kunstenaar,

Gennepeweg 9,
5654 AG Eindhoven,
tel. 040-550392
fax 040-438749.

Vogelmarkt W.F.O.

Zaterdag 25 maart te Bovenkarspel
in de C.N.B. hallen van 10.00 tot 15.00 uur

Handelaren vooraf reserveren

Voor inlichtingen of reserveringen:
Telefoon : 02285 - 17551 of 02280 - 17273

dierenland Rein van der Veen

GROTESTRAAT 68 - 7471 BL GOOR
TELEFOON 05470 - 72623

100 gr. *Canthaxanthin* f 42,50

Maandagmorgen gesloten. Vrijdags koopavond tot 21.00 uur.

uw winkel vol vriendschap

Wat lezers schrijven

door Cees Hellemons

Naar aanleiding van het artikeltje over Zilverbekjes in Onze Vogels van november 1994 kregen we een brief van de familie Van der Hoek. Graag laten we Mevrouw Van der Hoek aan het woord, die ons het volgende schrijft:

Al jaren kweken we met redelijk succes zilverbekjes, waarbij onze voorkeur uitgaat naar de wildvorm. De vogels zitten op een onverwarmde zolder. In december stellen we de kweekparen samen.

Op 3 januari kregen we bezoek van een bevriend vogelliefhebber. Na de koffie gingen de mannen natuurlijk naar de vogels kijken. Toen ze weer beneden kwamen, zeiden ze: "Wat we nu gezien hebben, weten we niet. Het ene stel zilverbekjes heeft een jong dat vleeskleurig is en ook nog rode ogen heeft. Zou het misschien een albino zijn?"

Men raadde ons aan om het jong onder de Japanse meeuwen te leggen, omdat het anders misschien verstoten zou worden. We wilden het jong echter bij de oudervogels laten. Gelukkig werden alle jongen, inclusief de vreemdeling, goed gevoerd. Toen de eerste veertjes doorkwamen, waren deze spierwit. (Zie foto).

Een inmiddels geraadpleegde keurmeester vermoedde, dat het om een albino of een crème-ino ging. Hij had

echter nog nooit van eerdere kweekresultaten gehoord. Zouden we misschien te maken hebben met een nog nooit gekweekte mutant?

In juni hield onze vereniging een baby-show. Volgens de keurmeester was de door ons gekweekte mutant een ino. Ook hij had deze kleurslag bij

zilverbekjes nog nooit gezien. Na de baby-show hebben we besloten, om onze ino-zilverbek niet meer in te schrijven op andere tentoonstellingen. We wilden het zekere voor het onzekere nemen en eerst zorgen voor voldoende nakomelingen.

Half december plaatsten we onze ino-pop met een mooie, flinke wildkleur-man in een ruime broedkooi. De eitjes legden we allemaal onder de Japanse meeuwtjes. In totaal kregen we 17 nakomelingen. Inmiddels hebben we van onze ino-pop, gepaard aan een split-man, al 3 ino's. Van een split-man x wildvorm-pop hadden we ook een ino. Dit stel gooide alle jongen echter uit het nest. We weten nu hoe de vererving is.

Volgend jaar hopen we onze ino's op de tentoonstelling in te kunnen schrijven. Alhoewel we best trots zijn op de geslaagde kweek met deze mutant, blijven we echter vooral liefhebbers van de wildvorm.

Foto's: D.v.d.Hoek, Mookhoek.

Eindelijk een nieuwe kleurafwijking!

De Groenling

Na jaren van wachten is het er dan toch eindelijk van gekomen. Bij de groenlingen heeft een nieuwe kleurafwijking het levenslicht gezien en wel in de vorm van de pastel.

Van alle Europese cultuurvogels is de groenling (*Chloris chloris*) de vogel die het meest succesvol is ingezet voor de nateit. Wat in het begin van de zestiger jaren nog voor onmogelijk werd gehouden, namelijk het kweken van de groenling in een volière, is anno 1994 de gewoonste zaak van de wereld geworden. Zelfs zo gewoon, dat het voor de echte pioniers in de wereld van de Europese cultuurvogels niet meer de grote uitdaging is om met deze groenling te kweken, zeker niet wanneer alle beschikbare kleurmutaties al vele malen gekweekt zijn. De uitdagingen werden/worden echter steeds verlegd!

Na de groenling werd de sijs een uitdaging, na de sijs kwam de putter aan de beurt, vervolgens de kneu, de geelgors, de vink, de huismus, de ringmus, de merel, de goudvink, de spreeuw, enz., enz..

De pioniers onder de kwekers van de Europese cultuurvogels (door sommige mensen ook wel goeroes genoemd) hebben in de laatste dertig jaar zoveel kennis vergaard, vastgelegd en doorgegeven, dat het voor eenieder met belangstelling en doorzettingsvermogen mogelijk moet zijn om met het wettelijk toegestane scala aan Europese cultuurvogels te kweken.

Dat onze Belgische vogelvrienden in deze tak van vogelsport een dominerende voorttrekkersrol hebben gespeeld leidt geen twijfel. Wie herkent

immers niet de namen van Louis Gonnissen, Alois van Mingeroet, Rudy Driesmans, etc.!

De kweek met Europese cultuurvogels bracht ook verrassingen met zich mee. Eén van deze verrassingen was ongetwijfeld de kweek van de eerste kleurmutatie. In St. Truiden in België presteerde Louis Gonnissen het om in 1968 de eerste bruine groenling te kweken. Niet lang daarna volgden vele vogelkwekers zijn voorbeeld. En het bleef bij de groenling niet bij de bruine kleurmutatie. De satinet, de agaats en de isabel volgden.

Hoewel er bij de overige Europese cultuurvogels in de loop der jaren een scala aan kleurmutaties ontstond met daarbij de kleuren pastel en opaal, al dan niet in combinatie met bruin, agaats, isabel, enz., bleef het aantal kleurmutaties bij de groenling beperkt

tot de eerder genoemde kleuren. Voor de pioniers zeker geen uitdaging meer, maar voor de pur-sang groenlingkwekers een schitterende vogel, die in de wildvorm of in één van de genoemde kleurmutaties een uitdaging vindt om tot steeds betere kweekproducten te komen.

Dat de groenling in aantal en kwaliteit nog steeds groeiende is, kunnen we op de diverse vogelshows waarnemen. Voor de kwekers van de groenling moet het dan ook een goede zaak zijn om te kunnen constateren dat het aantal kleurmutaties eindelijk is uitgebreid met de pastelfactor! De pastelfactor geeft immers in combinatie met de andere kleuren weer diverse nieuwe mogelijkheden.

Deze pastelfactor heeft het eerste levenslicht aanschouwd in het plaatsje Oosterland in de provincie Zeeland.

... de pastelfactor

De heer R.Poelman, een gedreven kweker van groenlingen, trof in het kweekseizoen 1993 een wel erg lichte kleurmutatie tussen zijn jonge agaatsgroenlingen aan. Niet wetende met welke kleurafwijking hij hier te doen had, showde hij deze vogel op de districtstentoonstelling in Zierikzee. Na de keuring bemerkte de keurmeester tropische vogels, J.de Nijs, het opvallende exemplaar tussen de groenlingen. Hij bestudeerde de vogel aandachtig en kwam tot de benaming pastel. Helaas is de heer R.Poelman in de zomer van 1994 overleden. Met de betreffende vogel is het afgelopen jaar niet verder gekweekt.

Binnen de Technische Commissie van de Speciaalclub Europese Cultuurvogels wordt uiteraard vaak gesproken over kleurmutaties. Zo kwam

onlangs de herinnering van J.de Nijs weer boven water en hebben wij de nieuwe kleurmutatie kunnen lokaliseren. Na bestudering van de vogel kwam de TC tot de conclusie dat het in deze gaat om een pop agaatspastel.

Het verschil tussen een agaats en een agaatspastel groenlingpop is zeer goed waarneembaar, zoals op de bijgaande, door Rudy Driesmans gemaakte foto's is te zien.

De pastelfactor oefent zijn werking uit op het aanwezige eumelanine, zowel op het bruin als zwart eumelanine. Door een reductie van het aantal eumelaninekorrels is de spreiding van de korrelstructuur groter geworden. Voor de agaatspastel groenlingpop houdt dit in, dat wij een vogel te zien krijgen met een overwegend grijskleu-

rige kop en rugdek, terwijl de vleugels en staart een meer grijs-beige kleur laten zien.

De typische pastel golftekening is in de staartpennen waarneembaar, terwijl de donsbevedering duidelijk is opgebleekt.

Aangezien het in dit geval gaat om een pop, gaan we er voorlopig van uit, dat we hier te maken kunnen hebben met een geslachtsgebonden vererving, recessief ten opzichte van de wildvorm.

De groenlingpop zal het komende jaar, hopelijk met succes, ingezet worden voor nateelt. Pas in 1996 kan dan voor het eerst kleurafwijkende nateelt te bewonderen zijn.

De TC Europese Cultuurvogels is te allen tijde geïnteresseerd in nieuwe kleuren bij Europese cultuurvogels. Indien u meent, iets bijzonders te hebben op dit gebied, aarzel dan niet en neem contact op met de Speciaalclub Europese Cultuurvogels!

Van de ontwikkelingen met betrekking tot de pastel groenling houden wij u uiteraard op de hoogte.

Namens de TC Europese Cultuurvogels,

F.J.A.Pijnen.